

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
(назва інституту, факультету, коледжу)

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи
(назва кафедри, циклової комісії)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

(Жильцов О.Б.)

« 07 » 09 20 23 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Девіантологія

(повна назва навчальної дисципліни за навчальним планом)

для студентів

спеціальності 231 Соціальна робота
(шифр і назва спеціальності (тей))

освітнього рівня першого (бакалаврського)
(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми 231.00.02 Соціальна педагогіка
(шифр і назва освітньої програми)

спеціалізації _____
(за наявності) (назва спеціалізації)

Київ – 2023

Розробник:

Вадим ЛЮТИЙ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти

Викладач:

Вадим ЛЮТИЙ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

Протокол від 28.08.2023 р. № 16

Завідувач кафедри _____ (Тетяна ЛЯХ)

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 231.00.02 Соціальна педагогіка першого (бакалаврського) освітнього рівня)

(назва освітньої програми)

31.08.2023 р.

Керівник освітньої програми

231.00.01 Соціальна педагогіка

(Олена Денисюк)

Робочу програму перевірено

01.09.2023 р.

Заступник директора/декана

(Роман ПАВЛЮК)

(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	5 / 150	
Курс	3	3
Семестр	5	5
Обсяг кредитів	5	5
Обсяг годин, в тому числі:	150	150
Аудиторні	70	20
Модульний контроль	10	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	40	130
Форма семестрового контролю	Екзамен	Екзамен

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Девіантологія» є формування у студентів компетентностей, необхідних для проведення профілактики девіантної поведінки та надання соціальних послуг та здійснення корекційної й реабілітаційної роботи з особами, яким вона властива.

Завдання дисципліни «Девіантологія»:

- 1) Розкрити сутність та закономірності формування девіантної поведінки;
- 2) Охарактеризувати різні види девіантної поведінки та специфічні чинники їхнього формування;
- 3) Сформувати професійну позиції щодо девіантної поведінки та осіб, яким вона властива, відповідно до сучасного розуміння цінностей соціальної роботи, норм професійної етики соціального працівника і соціального педагога;
- 4) Розвинути здатність налагоджувати та підтримувати професійні відносини з отримувачами послуг, яким властива девіантна поведінка;
- 5) Сформувати знання та навички, необхідні для діагностики девіантної поведінки особи, її чинників та умов формування;
- 6) Сприяти формуванню у студентів розуміння можливостей та умов застосування сучасних моделей і методів профілактики девіантної поведінки та здатності планувати та проводити профілактичні втручання щодо різних проявів девіантної поведінки на рівні індивіда, соціальної групи та громади.
- 7) Сформувати уявлення про сучасні моделі та методи корекції девіантної поведінки та педагогічної й соціальної реабілітації осіб, яким вона була властива, та здатність планувати та здійснювати корекційні та

реабілітаційні втручання в рамках надання соціальних послуг особам, яким властива девіантна поведінка

Відповідно до освітньо-професійної програми 231.00.02 Соціальна педагогіка за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота, дисципліна «Девіантологія» забезпечує *формування таких загальних та фахових компетентностей*:

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

СК 4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

СК 10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

СК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

СК16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

СК 20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах..

2. Результати навчання за дисципліною

Відповідно до освітньо-професійної програми 231.00.02 Соціальна педагогіка за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота, дисципліна «Психологія девіантної поведінки» забезпечує оволодіння такими *програмовими результатами навчання*:

ПРН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин

ПРН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.

ПРН 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

ПРН 20. Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання.

ПРН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

3. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Модуль 1. Сутність та прояви девіантної поведінки							
Тема 1. Сутність та ознаки девіантної поведінки	8	2	4	-	-	-	2
Тема 2. Види та прояви девіантної поведінки	8	2	4	-	-	-	2
Самостійна робота 1. Визначення ознак девіантної поведінки	4	-	-	-	-	-	4
Модульний контроль	2						
Разом	22	4	8	-	-	-	8
Модуль 2. Теорії девіантної поведінки							
Тема 3. Біологічний та соціологічний підходи до девіантної поведінки	12	2	8	-	-	-	2
Тема 4. Психологічні та педагогічні теорії девіантної поведінки	12	2	8	-			2
Самостійна робота 2. Узагальнення теорій девіантної поведінки	4	-	-	-	-		4
Модульний контроль	2						
Разом	30	4	16	-	-	-	8
Модуль 3. Чинники та закономірності формування окремих видів девіантної поведінки							
Тема 5. Чинники та закономірності формування протиправної поведінки	8	2	4	-	-	-	2
Тема 6. Чинники та закономірності формування адиктивної та деструктивної поведінки	16	2	8	-	-	-	6
Самостійна робота 3. Аналіз процесу формування конкретного випадку девіантної поведінки	2	-	-	-	-	-	2

Модульний контроль	2							
Разом	28	4	12	-	-	-	-	10
Модуль 4. Профілактика девіантної поведінки								
Тема 7. Теоретичні основи профілактики девіантної поведінки	16	2	4	6	-	-	-	4
Самостійна робота 4. Аналіз програм профілактики девіантної поведінки	2	-	-	-	-	-	-	2
Модульний контроль	2							
Разом	20	2	4	6	-	-	-	6
Модуль 5. Корекція девіантної поведінки та соціальна реабілітація й ресоціалізація осіб, яким вона властива								
Тема 8. Теоретичні основи корекції девіантної поведінки та реабілітації й ресоціалізації осіб, яким вона властива	14	2	4	4				4
Самостійна робота 5. Аналіз процесу корекції конкретного випадку девіантної поведінки	4	-	-	-	-	-	-	4
Модульний контроль	2							
Разом	20	2	4	4	-	-	-	8
Підготовка та проходження контрольних заходів	30							
Усього	150	16	44	10				40

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Модуль 1. Сутність та прояви девіантної поведінки							
Тема 1. Сутність та ознаки, види та прояви девіантної поведінки	24	2	2	-	-	-	20
Самостійна робота 1. Визначення ознак девіантної поведінки	4	-	-	-	-	-	4
Модульний контроль	-						
Разом	28	2	2	-	-	-	24
Модуль 2. Теорії девіантної поведінки							
Тема 2. Біологічний, соціологічний та психологічний підходи до девіантної поведінки	24	2	4	-	-	-	20
Самостійна робота 2. Узагальнення теорій девіантної поведінки	4	-	-	-	-	-	4
Модульний контроль							
Разом	28	2	2	-	-	-	24

Модуль 3. Чинники та закономірності формування окремих видів девіантної поведінки							
Тема 3. Чинники та закономірності формування окремих видів девіантної та деструктивної поведінки	28	-	4	-	-	-	24
Самостійна робота 3. Аналіз процесу формування конкретного випадку девіантної поведінки	4	-	-	-	-	-	4
Модульний контроль							
Разом	32	-	4	-	-	-	28
Модуль 4. Профілактика девіантної поведінки							
Тема 4. Теоретичні основи профілактики девіантної поведінки	28	-	2	-	-	-	24
Самостійна робота 4. Аналіз програм профілактики девіантної поведінки	4	-	-	-	-	-	4
Модульний контроль							
Разом	32	-	4	-	-	-	28
Модуль 5. Корекція девіантної поведінки та соціальна реабілітація й ресоціалізація осіб, яким вона властива							
Тема 5. Теоретичні основи корекції девіантної поведінки та реабілітації й ресоціалізації осіб, яким вона властива	26	-	2	2			22
Самостійна робота 5. Аналіз процесу корекції конкретного випадку девіантної поведінки	4	-	-	-	-	-	4
Модульний контроль							
Разом	30	-	2	2	-	-	26
Підготовка та проходження контрольних заходів	-						
Усього	150	4	14	2			130

4. Програма навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Змістовий модуль 1. Сутність та прояви девіантної поведінки

Лекція 1. Сутність та ознаки девіантної поведінки

Поняття «норма» та «девіація». Сутність соціальної норми як регулятора соціальної поведінки людини. Види соціальних норм. Функції соціальних норм. Критерії відповідності соціальним нормам. Загальні причини порушення соціальних норм. Девіантна поведінка як порушення соціальної норми та як дії, що наносять шкоду. Соціологічний та психологічний підходи до визначення девіантної поведінки. Критерії девіантності.

Основні поняття: норма, соціальна норма, девіація, девіантна поведінка.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2,5

Додаткові: 2, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21

Семінарське заняття 1-2. Ознаки девіантної поведінки.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 2, 4

Додаткові: 2, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21

Лекція 2. Види та прояви девіантної поведінки

Види порушень соціальних норм, що не є девіантною поведінкою. Умовно та безумовно девіантна поведінка. Девіантна поведінка та суміжні види поведінкових практик.

Зовнішні прояви та внутрішній зміст девіантної поведінки. Класифікація видів девіантної поведінки. Ознаки різних видів девіантної поведінки. Схильність до девіантної поведінки. Девіантна поведінка і соціальний конформізм. Латентні прояви девіантної поведінки. Девіантна поведінка та неунормовані й соціально прийнятні ризиковані та деструктивні практики

Діагностика девіантної поведінки. Наукові дослідження девіантної поведінки.

Основні поняття: девіація, девіантна поведінка, ризикована поведінка, деструктивна поведінка, асоціальна поведінка, аномальна поведінка, умовно девіантна поведінка, схильність до девіантної поведінки.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5

Додаткові: 2, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21

Семінарське заняття 3-4. Особистість людини і девіантна поведінка.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 2, 3, 4

Додаткові: 2, 3, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21.

Змістовий модуль 2. Теорії девіантної поведінки

Лекція 3. Біологічний та соціологічний підходи до девіантної поведінки

Значення теорій девіантної поведінки для практики психологічної, соціально-педагогічної та соціальної роботи з особами, яким така поведінка властива. Структура теорії девіантної поведінки. Загальнофілософський, соціологічний, біологічний та психологічний підходи до теоретичного пояснення чинників та закономірностей формування девіантної поведінки.

Теорії девіантної поведінки, що відносяться до біологічного підходу. Вплив біологічних чинників на формування девіантної поведінки людини.

Соціологічні теорії девіантної поведінки: теорії аномії, соціальної дезорганізації, можливостей, контролю, диференціальної асоціації, субкультур, стигматизації, радикальні теорії девіантної поведінки. Соціальні чинники девіантної поведінки, вплив яких є статистично доведеним.

Основні поняття: девіантна поведінка, чинники девіантної поведінки, закономірності формування девіантної поведінки, соціологічний підхід, біологічний підхід, аномія, диференціальна асоціація, стигматизація, соціальний контроль.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5

Додаткові: 2, 3, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21, 22, 23, 24.

Семінарське заняття 5. Біологічні чинники девіантної поведінки.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5

Додаткові: 2, 3, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21, 22, 23, 24

Семінарське заняття 6. Теорії соціальної дезорганізації, контролю та можливостей

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5

Додаткові: 2, 3, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21, 22, 23, 24

Семінарське заняття 7. Теорії диференціальної асоціації та субкультур

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5

Додаткові: 2, 3, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21, 22, 23, 24

Семінарське заняття 8. Теорія стигматизації та радикальні теорії девіантної поведінки

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5

Додаткові: 2, 3, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21, 22, 23, 24

Лекція 4. **Психологічні та педагогічні теорії девіантної поведінки**

Сутність психологічного підходу до теоретичного пояснення девіантної поведінки. Особливості психологічних досліджень девіантної поведінки. Взаємозв'язок психологічних теорій девіантної поведінки із основними парадигмами психології особистості.

Психодинамічна парадигма в теорії девіантної поведінки. Пояснення причин та механізмів формування девіантної поведінки в класичному психоаналізі, аналітичній психології, індивідуальній психології, неофрейдизмі. Значення теорій психодинамічного підходу для психологічної, соціально-педагогічної та соціальної роботи з особами, яким властива девіантна поведінка.

Пояснення природи девіантної поведінки в когнітивно-біхевіористичній парадигмі. Чинники та закономірності формування девіантної поведінки з точки зору класичного біхевіоризму, необіхевіоризмі, теорії оперантного обумовлювання, теорії соціального наuczіння та в когнітивній психології.

Диспозиційний підхід до природи девіантної поведінки. Взаємозв'язок девіантної поведінки індивіда із наявністю та ступенем виразності у нього певних психологічних рис. Гуманістичні теорії девіантної поведінки. Взаємозв'язок девіантної поведінки із потребами, смислами та самооцінкою особистості. Соціально-психологічні теорії девіантної поведінки. Інтерпретація девіантної поведінки в соціальній педагогіці.

Взаємозв'язок чинників та процесів, описаних в різних теоретичних підходах щодо девіантної поведінки. Застосування теорій девіантної поведінки при роботі з конкретними випадками

Основні поняття: девіація, психологічна парадигма, диспозиція, психологічна динаміка, обумовлювання, самоактуалізація.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5

Додаткові: 2, 3, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21, 22, 23, 24

Семінарське заняття 9. Інтерпретація девіантної поведінки в рамках психодинамічного підходу

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5

Додаткові: 2, 3, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21, 22, 23, 24

Семінарське заняття 10. Інтерпретація девіантної поведінки в рамках когнітивно-біхевіористичного підходу

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5

Додаткові: 2, 3, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21, 22, 23, 24

Семінарське заняття 11. Диспозиційний та гуманістичний підхід до девіантної поведінки

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5

Додаткові: 2, 3, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21, 22, 23, 24

Семінарське заняття 12. Соціально-психологічний та соціально-педагогічний підходи до девіантної поведінки

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5

Додаткові: 2, 3, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21, 22, 23, 24

?

Модуль 3. Чинники та закономірності формування окремих видів девіантної поведінки

Лекція 5. Чинники та закономірності формування протиправної поведінки

Сутність правопорушення як різновиду девіантної поведінки. Взаємозв'язок понять правопорушення та злочин. Взаємозв'язок протиправної та агресивної, деструктивної, залежної та саморуйнівної поведінки. Соціологічні детермінанти протиправної поведінки. Психологічні пояснення протиправної поведінки. Вплив вчинення правопорушення, перебування в криміногенному середовищі, участі в угрупованні кримінальної спрямованості та кримінального покарання на особистість людини. Типології осіб, які вчинили правопорушення. Психологічні особливості людини, схильної до протиправної поведінки. Психологічні особливості правопорушень, вчинених неповнолітніми. Профілактика протиправної поведінки. Психологічні чинники виправлення та ресоціалізації особи, яка вчинила правопорушення.

Основні поняття: протиправна поведінка, делінквентна поведінка, правопорушення, злочин, чинники протиправної поведінки, виправлення, ресоціалізація.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 3, 5

Додаткові: 5, 14, 15, 17, 18, 22, 23, 24.

Семінарське заняття 13-14. Формування протиправної поведінки

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 3, 5

Додаткові: 5, 14, 15, 17, 18, 22, 23, 24.

Лекція 6. Чинники та закономірності формування адиктивної та деструктивної поведінки

Сутність та критерії діагностики адиктивної поведінки. Види адикцій. Хімічні та нехімічні адикції. Девіантна та соціально прийнятна адиктивна поведінка. Взаємозв'язок адиктивної та деструктивної (саморуйнівної) поведінки. Теорії формування адиктивної поведінки. Соціальні, фізіологічні та психологічні чинники основних видів адиктивної поведінки. Вплив адикції на особистість людини. Психологічна діагностика залежності. Профілактика адиктивної поведінки. Психологічні чинники подолання залежності та реабілітації людини, якій властива адиктивна поведінка. Методи психологічної терапії залежності.

Деструктивна та аутодеструктивна поведінка як девіація. Девіантні форми деструктивної поведінки. Різновиди деструктивної поведінки, спрямовані на інших людей та на суспільство. Деструктивна поведінка в реальних соціальних групах та у віртуальному середовищі. Деструктивні субкультури. Фактори і механізми формування деструктивної поведінки. Загальна і спеціальна профілактика деструктивної поведінки

Саморуйнівна поведінка і суїцид. Психологічні чинники та механізми формування саморуйнівної поведінки. Профілактика саморуйнівної поведінки. Психологічна реабілітація особи, якій властива саморуйнівна поведінка.

Основні поняття: адикція, адиктивна поведінка, деструктивна поведінка, саморуйнівна поведінка, суїцид.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 3, 5

Додаткові: 1, 3, 6, 7, 8, 12, 14, 15.

Семінарське заняття 15. Формування адиктивної поведінки

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 3, 5

Додаткові: 1, 3, 6, 7, 8, 12, 14, 15.

Семінарське заняття 16. Булінг та мобінг як різновиди деструктивної поведінки

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 3, 5

Додаткові: 1, 3, 6, 7, 8, 12, 14, 15.

Семінарське заняття 17. Деструктивна поведінка в Інтернеті

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 3, 5

Додаткові: 1, 3, 6, 7, 8, 12, 14, 15.

Семінарське заняття 18. Деструктивні субкультури та ризиковані захоплення

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 3, 5

Додаткові: 1, 3, 6, 7, 8, 12, 14, 15..

Модуль 4. Профілактика девіантної поведінки

Лекція 5. Теоретичні основи профілактики девіантної поведінки

Чинники та передумови формування девіантної поведінки.

Взаємозв'язок та взаємовплив біологічних, соціальних та психологічних чинників. Альтернативні процеси складання передумов девіантної поведінки, скоєння девіантних вчинків та закріплення девіантної поведінки як можливої реакції індивіда на певні обставини. Діагностика передумов, чинників та особливостей протікання процесу формування девіантної поведінки

Соціальна профілактика девіантної поведінки. Моделі соціальної профілактики девіантної поведінки. Вибір пріоритетної моделі профілактики на основі діагностики чинників девіантної поведінки. Заходи структурної профілактики девіантної поведінки. Психологічні та педагогічні методи і прийоми профілактики та їх застосування в рамках різних моделей соціальної профілактики девіантної поведінки.

Основні поняття: соціальна профілактика, структурна профілактика, профілактичні втручання, моделі соціальної профілактики, методи профілактики

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 3, 4, 5

Додаткові: 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 21.

Семінарське заняття 19. Моделі соціальної профілактики зловживання психоактивними речовинами.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 3, 4, 5

Додаткові: 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 21.

Семінарське заняття 20. Моделі соціальної профілактики деструктивної та ризикованої сексуальної поведінки.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 3, 4, 5

Додаткові: 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 21.

Практичне заняття 1. Аналіз чинників та особливостей формування девіантної поведінки в конкретних випадках

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 3, 4, 5

Додаткові: 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 21.

Практичне заняття 2-3. Методична розробка профілактичного втручання

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 3, 4, 5

Додаткові: 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 21.

Модуль 5. Корекція девіантної поведінки та соціальна реабілітація й ресоціалізація осіб, яким вона властива

Лекція 8. Теоретичні основи корекції девіантної поведінки та реабілітації й ресоціалізації осіб, яким вона властива.

Умови та чинники корекції девіантної поведінки та соціальної реабілітації й ресоціалізації осіб, яким вона властива. Корекційний, реабілітаційний та реінтеграційний підходи до корекції девіантної поведінки та соціальної реабілітації осіб, яким вона властива. Психологічні та педагогічні втручання щодо девіантної поведінки. Застосування психологічних та педагогічних методів та прийомів в рамках сучасних підходів та моделей корекції девіантної поведінки та соціальної реабілітації осіб, яким вона властива.

Соціальна робота з особами, яким властива девіантна поведінка.

Основні поняття: корекція девіантної поведінки, соціальна реабілітація, психологічна реабілітація, психологічні втручання, модель, метод.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 3, 4, 5

Додаткові: 2, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21.

Семінарське заняття 21. Соціальна реабілітація та реінтеграція осіб, яким властива протиправна поведінка в рамках реабілітаційного та відновного підходів. Пробація та відновне правосуддя

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 3, 4, 5

Додаткові: 2, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21.

Семінарське заняття 22. Соціальна реабілітація та реінтеграція осіб із залежністю від ПАР

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 3, 4, 5

Додаткові: 2, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21.

Практичне заняття 4-5. Методична розробка корекційного та реабілітаційного втручання

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 3, 4, 5

Додаткові: 2, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21.

Заочна форма навчання

Змістовий модуль 1. Сутність та прояви девіантної поведінки

Лекція 1. Сутність та ознаки, види та прояви девіантної поведінки

Поняття «норма» та «девіація». Сутність соціальної норми як регулятора соціальної поведінки людини. Види соціальних норм. Функції соціальних норм. Критерії відповідності соціальним нормам. Загальні причини порушення соціальних норм. Девіантна поведінка як порушення соціальної норми та як дії, що наносять шкоду. Соціологічний та психологічний підходи до визначення девіантної поведінки. Критерії девіантності.

Види порушень соціальних норм, що не є девіантною поведінкою. Умовно та безумовно девіантна поведінка. Девіантна поведінка та суміжні види поведінкових практик.

Зовнішні прояви та внутрішній зміст девіантної поведінки. Класифікація видів девіантної поведінки. Ознаки різних видів девіантної поведінки. Схильність до девіантної поведінки. Девіантна поведінка і соціальний конформізм. Латентні прояви девіантної поведінки. Девіантна поведінка та неунормовані й соціально прийнятні ризиковані та деструктивні практики

Діагностика девіантної поведінки. Наукові дослідження девіантної поведінки.

Основні поняття: соціальна норма, девіація, девіантна поведінка, ризикована поведінка, деструктивна поведінка, асоціальна поведінка, аномальна поведінка, умовно девіантна поведінка, схильність до девіантної поведінки.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2,5

Додаткові: 2, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21

Семінарське заняття 1. Ознаки девіантної поведінки.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 2, 4

Додаткові: 2, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21

Змістовий модуль 2. Теорії девіантної поведінки

Лекція 2. Біологічний, соціологічний та психологічний підходи до девіантної поведінки

Значення теорій девіантної поведінки для практики психологічної, соціально-педагогічної та соціальної роботи з особами, яким така поведінка властива. Структура теорії девіантної поведінки. Загальнофілософський,

соціологічний, біологічний та психологічний підходи до теоретичного пояснення чинників та закономірностей формування девіантної поведінки.

Теорії девіантної поведінки, що відносяться до біологічного підходу. Вплив біологічних чинників на формування девіантної поведінки людини.

Соціологічні теорії девіантної поведінки: теорії аномії, соціальної дезорганізації, можливостей, контролю, диференціальної асоціації, субкультур, стигматизації, радикальні теорії девіантної поведінки. Соціальні чинники девіантної поведінки, вплив яких є статистично доведеним.

Сутність психологічного підходу до теоретичного пояснення девіантної поведінки. Особливості психологічних досліджень девіантної поведінки. Взаємозв'язок психологічних теорій девіантної поведінки із основними парадигмами психології особистості.

Психодинамічна парадигма в теорії девіантної поведінки. Пояснення причин та механізмів формування девіантної поведінки в класичному психоаналізі, аналітичній психології, індивідуальній психології, неофрейдизмі. Значення теорій психодинамічного підходу для психологічної, соціально-педагогічної та соціальної роботи з особами, яким властива девіантна поведінка.

Пояснення природи девіантної поведінки в когнітивно-біхевіористичній парадигмі. Чинники та закономірності формування девіантної поведінки з точки зору класичного біхевіоризму, необіхевіоризмі, теорії оперантного обумовлювання, теорії соціального научіння та в когнітивній психології.

Диспозиційний підхід до природи девіантної поведінки. Взаємозв'язок девіантної поведінки індивіда із наявністю та ступенем виразності у нього певних психологічних рис. Гуманістичні теорії девіантної поведінки. Взаємозв'язок девіантної поведінки із потребами, смислами та самооцінкою особистості. Соціально-психологічні теорії девіантної поведінки. Інтерпретація девіантної поведінки в соціальній педагогіці.

Взаємозв'язок чинників та процесів, описаних в різних теоретичних підходах щодо девіантної поведінки. Застосування теорій девіантної поведінки при роботі з конкретними випадками

Основні поняття: девіація, девіантна поведінка, чинники девіантної поведінки, закономірності формування девіантної поведінки, соціологічний підхід, біологічний підхід, аномія, диференціальна асоціація, стигматизація, соціальний контроль, психологічна парадигма, диспозиція, психологічна динаміка, обумовлювання, самоактуалізація.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5

Додаткові: 2, 3, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21, 22, 23, 24.

Семінарське заняття 2. Біологічні та соціологічні теорії девіантної поведінки.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5

Додаткові: 2, 3, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21, 22, 23, 24

Семінарське заняття 3. Психологічні теорії девіантної поведінки

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5

Додаткові: 2, 3, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21, 22, 23, 24

Модуль 3. Чинники та закономірності формування окремих видів девіантної поведінки

Семінарське заняття 4. Формування протиправної поведінки

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 3, 5

Додаткові: 5, 14, 15, 17, 18, 22, 23, 24.

Семінарське заняття 5. Формування адиктивної та деструктивної поведінки

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 3, 5

Додаткові: 1, 3, 6, 7, 8, 12, 14, 15.

Модуль 4. Профілактика девіантної поведінки

Семінарське заняття 6. Моделі соціальної профілактики девіантної поведінки.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 3, 4, 5

Додаткові: 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 21.

Модуль 5. Корекція девіантної поведінки та соціальна реабілітація й ресоціалізація осіб, яким вона властива

Семінарське заняття 7. Соціальна реабілітація та реінтеграція осіб, яким властива девіантна поведінка

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 3, 4, 5

Додаткові: 2, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21.

Практичне заняття 1. Методична розробка корекційного та реабілітаційного втручання

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 3, 4, 5

Додаткові: 2, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21.

5. Контроль навчальних досягнень

5.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів денної форми навчання

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	4	4	8	8	6	6	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	-	-	3	3	2	2
Робота на семінарському занятті	10	4	40	8	80	6	60	2	20	2	20
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-	3	30	2	20
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом		-	76	-	120	-	98	-	86		75
Максимальна кількість балів: 455											
Розрахунок коефіцієнта: $455:60=7,58$. Студент набрав X балів; Розрахунок: $X:7,58 =$ загальна кількість балів											

заочної форми навчання

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
Відвідування семінарських занять	1	1	1	2	2	2	2	1	1	1	1
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Робота на семінарському занятті	10	1	10	2	20	2	20	1	10	1	10

Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-	-	-	1	10
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-	-	-		
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання ІНДЗ	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Разом		-	17	-	28	-	27	-	16		27
Максимальна кількість балів: 115											
Розрахунок коефіцієнта: $115:60=1,92$. Студент набрав X балів; Розрахунок: $X:1,92 =$ загальна кількість балів											

5.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Денна та заочна форми навчання

Самостійна робота 1. Визначення ознак девіантної поведінки

1. Опишіть випадок особистості, якій була б властива певна девіантна поведінка.
2. Розкрийте ознаки, на основі яких ви вирішили, що в даній особі властива саме девіантна поведінка
3. Доведіть, що в даному випадку можна говорити саме про девіантну поведінку, а не про інші, недевіантні форми поведінки (ризиковане, аномальне, тощо)
4. Обґрунтуйте належність девіантної поведінки в даному випадку до одного із видів девіантної поведінки.

Виконане завдання розміщується студентом на сторінці електронного курсу у вигляді файлу MS Word. Максимальний обсяг тексту – 3 стор., розмір шрифту -14, інтервал 1,5

Критерії оцінювання:

Відповідність меті та змісту завдань роботи, логічність, послідовність	2
Відсутність помилок	1
Повнота виконання завдань роботи	1
Оформлення роботи (порядок оформлення, технічна компетентність у оформленні матеріалів тощо)	1
Всього	5 балів

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5

Додаткові: 2, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21.

Самостійна робота 2. Узагальнення теорій девіантної поведінки

1. Наведіть відомі Вам приклади з реального життя, ЗМІ, літератури та творів мистецтва, які демонструють формування девіантної поведінки у певного індивіда
2. Оберіть теорії (2-3 вибори), що дозволяють пояснити причини та чинники формування подібної поведінки в індивіда. Обґрунтуйте свій вибір
3. Сформулюйте запитання, які можна задати під час інтерв'ю з описаною Вами особою, для того, щоб визначити, яке із ваших припущень щодо теорій девіантної поведінки було правильним

Виконане завдання розміщується студентом на сторінці електронного курсу у вигляді файлу MS Word. Максимальний обсяг тексту – 3 стор., розмір шрифт -14, інтервал 1,5

Критерії оцінювання:

Відповідність меті та змісту завдань роботи, логічність, послідовність	2
Відсутність помилок	1
Повнота виконання завдань роботи	1
Оформлення роботи (порядок оформлення, технічна компетентність у оформленні матеріалів тощо)	1
Всього	5 балів

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5

Додаткові: 2, 3, 6, 8, 11, 14, 16, 18, 21, 22, 23, 24

Самостійна робота 3. Аналіз процесу формування конкретного випадку девіантної поведінки

1. Наведіть відомі Вам приклади з реального життя, ЗМІ, літератури та творів мистецтва, які демонструють формування певного виду девіантної поведінки в індивіда
2. Визначте чинники та механізми, які призвели до формування девіантної поведінки в даному випадку. Обґрунтуйте свої висновки
3. Сформулюйте запитання, які можна задати під час інтерв'ю з описаною Вами особою, для того, щоб довести або спростувати Ваші припущення щодо чинників та механізмів формування у неї девіантної поведінки

Виконане завдання розміщується студентом на сторінці електронного курсу у вигляді файлу MS Word. Максимальний обсяг тексту – 3 стор., розмір шрифт -14, інтервал 1,5

Критерії оцінювання:

Відповідність меті та змісту завдань роботи, логічність, послідовність	2
Відсутність помилок	1

Повнота виконання завдань роботи	1
Оформлення роботи (порядок оформлення, технічна компетентність у оформленні матеріалів тощо)	1
Всього	5 балів

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 3, 5

Додаткові: 1, 3, 5, 6, 7, 8, 12, 14, 15, 17, 18, 22, 23, 24.

Самостійна робота 4. Аналіз програм профілактики девіантної поведінки

Візьміть в якості предмету аналізу одну із програм профілактики певного виду девіантної, деструктивної або ризикованої поведінки (протиправної поведінки, булінгу, деструктивної поведінки в інтернеті, адиктивної поведінки, ризикованої сексуальної поведінки тощо), або програму комплексної профілактики На основі її аналізу:

1. Назвіть цільові групи програми
2. Визначте чинники відповідного виду девіантної, деструктивної або ризикованої поведінки, на які спрямовується профілактичний вплив;
3. Визначте вид та рівень профілактики, до яких належить програма, теорії девіантної поведінки та моделі профілактики, на які вона спирається
4. Розкрийте тематичну структуру та логіку профілактичного впливу програми
5. Охарактеризуйте форми і методи профілактики, що застосовуються в програмі
6. Обґрунтуйте переваги та недоліки властиві програмі, що Вами розглядалася, та для вирішення яких завдань соціальної роботи та соціально-педагогічної діяльності її можна застосовувати

Виконане завдання розміщується студентом на сторінці електронного курсу у вигляді файлу MS Word. Максимальний обсяг тексту – 3 стор., розмір шрифт -14, інтервал 1,5

Критерії оцінювання:

Відповідність меті та змісту завдань роботи, логічність, послідовність	2
Відсутність помилок	1
Повнота виконання завдань роботи	1
Оформлення роботи (порядок оформлення, технічна компетентність у оформленні матеріалів тощо)	1
Всього	5 балів

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 3, 4, 5

Додаткові: 6, 7, 12, 15, 16, 18, 20, 21, 23, 24, 25.

Самостійна робота 5. Аналіз процесу корекції конкретного випадку девіантної поведінки

Перегляньте художній фільм "Розумник Вілл Хантінг" ("Good Will Hunting", реж. Г. Ван Сент, 1997). На основі аналізу переглянутого надайте відповіді на такі запитання:

1. В чому полягала девіантна поведінка Вілла Хантінга та якими були її причини?
2. Яким чином психологу Шону Магуайру вдалося досягнути довіри Вілла та побудувати з ним терапевтичні відносини?
3. Що дозволило Віллу усвідомити свої проблеми та змінити свою поведінку, ставлення до свого життя? Які дії психолога цьому сприяли?
4. Які висновки стосовно побудови взаємовідносин з клієнтом, який має прояви девіантної поведінки, та проведення з ним профілактичної і корекційної роботи.

Виконане завдання розміщується студентом на сторінці електронного курсу у вигляді файлу MS Word. Максимальний обсяг тексту – 3 стор., розмір шрифт -14, інтервал 1,5

Критерії оцінювання:

Відповідність меті та змісту завдань роботи, логічність, послідовність	2
Відсутність помилок	1
Повнота виконання завдань роботи	1
Оформлення роботи (порядок оформлення, технічна компетентність у оформленні матеріалів тощо)	1
Всього	5 балів

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 3, 4, 5

Додаткові: 2, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21.

5.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль здійснюється у вигляді тестування в електронному курсі.

Студентами пропонуються тестові завдання у кількості від 10 до 25 питань різного ступеню складності.

Види тестових завдань:

- Із вибором однієї правильної відповіді;
- Із вибором декількох правильних варіантів;
- На встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- Завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання:

Виконання тестових завдань – максимум 25 балів (виставляється автоматично програмою ADTester у електронному курсі).

5.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Формою підсумкового контролю навчальної дисципліни є екзамен. Екзамен проводиться за допомогою тестування на платформі <https://elearning.kubg.edu.ua/>

Зміст підсумкового контролю: проведення підсумкового тестування включає контроль теоретичної і практичної підготовки студента з програмного матеріалу навчальної дисципліни.

Підсумковий тест включає випадкові питання різного рівня складності за всіма змістовими модулями.

Види тестових завдань:

- Із вибором однієї правильної відповіді.
- Із вибором трьох або чотирьох правильних відповідей.
- На встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень.
- Творче завдання (есе)

Критерії оцінювання:

Правильна відповідь на тестове питання - 1 бал

Виконання практичного завдання - до 10 балів, зокрема

- Відповідь в цілому відповідає поставленому завданню - 4 бали
- Студент продемонстрував здатність визначати девіантність поведінки, співвідносити випадок девіантної поведінки з певною теорією, аналізувати чинники девіантної поведінки в індивідуальному та соціальному контексті - 2 бали
- Студент продемонстрував здатність формулювати мету і завдання соціальної роботи та соціально-педагогічної діяльності в конкретному випадку, планувати втручання відповідно до цінностей соціальної роботи - 2 бали
- Студент продемонстрував розуміння сучасних моделей та методів надання соціальних послуг та проведення профілактичних, корекційних та реабілітаційних втручань стосовно випадку девіантної поведінки та вміння застосовувати їх стосовно конкретного випадку в певних умовах - 2 бали

Оцінка за підсумковий тест може складати від 0 (min) балів до 40 (max) балів

5.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

1. Поняття «норма» та «девіація».
2. Сутність соціальної норми як регулятора соціальної поведінки людини.
3. Види соціальних норм.
4. Функції соціальних норм.
5. Загальні причини порушення соціальних норм.

6. Девіантна поведінка як порушення соціальної норми та як дії, що наносять шкоду.
7. Критерії девіантності.
8. Види порушень соціальних норм, що не є девіантною поведінкою.
9. Умовно та безумовно девіантна поведінка.
10. Девіантна поведінка та суміжні види поведінкових практик.
11. Класифікація видів девіантної поведінки.
12. Ознаки різних видів девіантної поведінки.
13. Девіантна поведінка та неунормовані й соціально прийнятні ризиковані та деструктивні практики.
14. Схильність до девіантної поведінки.
15. Девіантна поведінка і соціальний конформізм.
16. Соціологічний, біологічний та психологічний підходи до теоретичного пояснення чинників та закономірностей формування девіантної поведінки
17. Теорії девіантної поведінки, що відносяться до біологічного підходу.
18. Вплив біологічних чинників на формування девіантної поведінки людини.
19. Теорії аномії та соціальної дезорганізації.
20. Теорії можливостей та контролю.
21. Теорії диференціальної асоціації і субкультур.
22. Теорії стигматизації та радикальні теорії девіантної поведінки.
23. Соціальні чинники девіантної поведінки, вплив яких є статистично доведеним
24. Психодинамічна парадигма в теорії девіантної поведінки.
25. Пояснення природи девіантної поведінки в когнітивно-біхевіористичній парадигмі.
26. Диспозиційний підхід до природи девіантної поведінки.
27. Гуманістичні теорії девіантної поведінки.
28. Соціально-психологічні теорії девіантної поведінки.
29. Інтерпретація девіантної поведінки в соціальній педагогіці.
30. Взаємозв'язок чинників та процесів, описаних в різних теоретичних підходах щодо девіантної поведінки.
31. Сутність правопорушення як виду девіантної поведінки.
32. Біологічні, соціальні та психологічні чинники протиправної поведінки
33. Вплив вчинення правопорушення, перебування в криміногенному середовищі, участі в угрупованні кримінальної спрямованості та кримінального покарання на особистість людини.
34. Типології осіб, які вчинили правопорушення.
35. Профілактика протиправної поведінки.
36. Чинники виправлення та ресоціалізації особи, яка вчинила правопорушення.
37. Сутність та критерії діагностики адиктивної поведінки.
38. Види адикцій. Девіантна та соціально прийнятна адиктивна поведінка.
39. Теорії формування адиктивної поведінки.

40. Соціальні, фізіологічні та психологічні чинники основних видів адиктивної поведінки.
41. Вплив адикції на особистість людини.
42. Профілактика адиктивної поведінки.
43. Чинники подолання залежності та реабілітації людини, якій властива адиктивна поведінка.
44. Деструктивна та аутодеструктивна поведінка як девіація. Девіантні форми деструктивної поведінки.
45. Деструктивні субкультури.
46. Фактори і механізми формування деструктивної поведінки.
47. Загальна і спеціальна профілактика деструктивної поведінки
48. Саморуйнівна поведінка і суїцид.
49. Психологічні чинники та механізми формування саморуйнівної поведінки.
50. Профілактика деструктивної поведінки.
51. Психологічна реабілітація особи, якій властива саморуйнівна поведінка.
52. Соціальна профілактика девіантної поведінки.
53. Моделі соціальної профілактики девіантної поведінки.
54. Заходи структурної профілактики девіантної поведінки.
55. Психологічні та педагогічні методи і прийоми профілактики девіантної поведінки.
56. Умови та чинники корекції девіантної поведінки та соціальної реабілітації й ресоціалізації осіб, яким вона властива.
57. Корекційний, реабілітаційний та реінтеграційний підходи до корекції девіантної поведінки та соціальної реабілітації осіб, яким вона властива.
58. Психологічні та педагогічні втручання щодо девіантної поведінки.
59. Ефективність профілактики девіантної поведінки
60. Ефективність соціальної реабілітації осіб, яким властива девіантна поведінка

5.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності

E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

6. Навчально-методична картка дисципліни

Денна форма навчання. Разом: 150 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 44 год., практичні заняття – 10 год., самостійна робота – 40 год., модульний контроль – 8 год, семестровий контроль – 30 год.

Кількість модулів	1		2		3		4	
Назва модуля	Сутність та прояви девіантної поведінки		Теорії девіантної поведінки		Чинники та закономірності формування окремих видів девіантної поведінки		Профілактика девіантної поведінки	Корекція девіантної поведінки та соціальна реабілітація й ресоціалізація осіб, яким вона властива
Кількість балів за модуль	76		120		98		86	75
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми лекцій	Сутність та ознаки девіантної поведінки (1)	Види та прояви девіантної поведінки (1)	Біологічний та соціологічний підходи до девіантної поведінки (1)	Лекція 4. Психологічні та педагогічні теорії девіантної поведінки (1)	Чинники та закономірності формування протиправної поведінки (1)	Чинники та закономірності формування адиктивної та деструктивної поведінки (1)	Теоретичні основи профілактики девіантної поведінки (1)	Теоретичні основи корекції девіантної поведінки та реабілітації й ресоціалізації осіб, яким вона властива (1)
Теми семінарських / практичних занять	С 1-2. Ознаки девіантної поведінки. (22)	С 3-4. Особистість людини і девіантна поведінка (22)	С.5. Біологічні чинники девіантної поведінки С 6. Теорії соціальної дезорганізації, контролю та можливостей С7. Теорії диференціальної асоціації та субкультур С8. Теорія стигматизації та радикальні теорії девіантної поведінки	С 9. Інтерпретація девіантної поведінки в рамках психодинамічного підходу (11) С 10. Інтерпретація девіантної поведінки в рамках когнітивно-біхевіористичного підходу (11) С 11. Диспозиційний та гуманістичний підхід до девіантної поведінки (11) С 12. Соціально-психологічний та соціально-педагогічний підходи до девіантної поведінки (11)	С13-14. Формування протиправної поведінки (22)	С 15. Формування адиктивної поведінки (11) С 16. Булінг та мобінг як різновиди деструктивної поведінки (11) С 17. Деструктивна поведінка в Інтернеті (11) С 18. Деструктивні субкультури та ризиковані захоплення (11)	С 19. Моделі соціальної профілактики зловживання психоактивними речовинами (11) С 20. Моделі соціальної профілактики деструктивної та ризикованої сексуальної поведінки (11) П 1. Аналіз чинників та особливостей формування девіантної поведінки в конкретних випадках (11) П 2-3. Методична розробка профілактичного втручання (2)	С 21. Соціальна реабілітація та реінтеграція осіб, яким властива протиправна поведінка в рамках реабілітаційного та відновного підходів. Пробація та відновне правосуддя (11) С 22. Соціальна реабілітація та реінтеграція осіб із залежністю від ПАР (11) П 4-5. Методична розробка корекційного та реабілітаційного втручання (22)
Самостійна робота	5		5		5		5	5
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		Модульна контрольна робота 3 (25 балів)		Модульна контрольна робота 4 (25 балів)	Модульна контрольна робота 5 (25 балів)
Розрахунок	Розрахунок коефіцієнта: 455:60=7,58. Студент набрав Х балів; Розрахунок: Х:7,58 = XX балів + бали за екзамен (має 40) = загальна кількість балів							

Заочна форма навчання. Разом: 150 год., лекції – 4 год., семінарські заняття – 14 год., практичні заняття – 2 год., самостійна робота – 130 год.

Кількість модулів	1	2	3	4	5
Назва модуля	Сутність та прояви девіантної поведінки	Теорії девіантної поведінки	Чинники та закономірності формування окремих видів девіантної поведінки	Профілактика девіантної поведінки	Корекція девіантної поведінки та соціальна реабілітація й ресоціалізація осіб, яким вона властива
Кількість балів за модуль	17	28	27	16	27
Лекції	1	1			
Теми лекцій	Сутність та ознаки девіантної поведінки (1)	Біологічний та соціологічний підходи до девіантної поведінки (1)			
Теми семінарських / практичних занять	Семінарське заняття 1. Ознаки девіантної поведінки (11)	Семінарське заняття 2. Біологічні та соціологічні теорії девіантної поведінки (11) Семінарське заняття 3. Психологічні теорії девіантної поведінки (11)	Семінарське заняття 4. Формування протиправної поведінки (11) Семінарське заняття 5. Формування адиктивної та деструктивної поведінки (11)	Семінарське заняття 6. Моделі соціальної профілактики девіантної поведінки (11)	Семінарське заняття 7. Соціальна реабілітація та реінтеграція осіб, яким властива девіантна поведінка (11) Практичне заняття 1. Методична розробка корекційного та реабілітаційного втручання (11)
Самостійна робота	5	5	5	5	5
Види поточного контролю	-	-	-	-	-
Розрахунок	Розрахунок коефіцієнта: $115:60=1,92$. Студент набрав X балів; Розрахунок: $X:1,92 = XX$ балів + бали за екзамен (макс 40) = загальна кількість балів				

7. Рекомендовані джерела

Основні (базові):

1. Актуальні питання соціальної роботи: навч. посіб. / О.М. Денисюк та ін. ; ред.: О.В. Епель, Т.Л. Лях, І.В.Силантьєва. Київ, Ужгород : РІК-У, 2023. 424 с
2. Вашека Т. В. Долгова О. М. Психологія девіантної поведінки: навч. посіб. Київ : НАУ, 2018. 203 с.
3. Профілактика деструктивної поведінки підлітків : навч.-метод. посіб. / Т. Журавель, І. Іванюк, М. Лехолетова, В. Лютий, Т. Лях, Н. Пашко, В. Соловійова, О. Сорокіна, Т. Спіріна, В. Суліцький, Ю. Удовенко, О. Чепенко, О. Чуйко, О. Швед, В. Янковець ; за ред. Т. Журавель, Ю. Удовенко. Київ : Вид-во ФО-П Буря О. Д. 2022. 144 с.
4. Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики : колективна монографія. Волинський національний університет імені Лесі Українки. / За ред. В.Петровича, С.Чернети. Луцьк: ФОП Гадян Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021, 323 с.
5. Теорія та практика профілактичної роботи з дітьми, схильними до девіантної поведінки: український і міжнародний досвід: колект. монографія / [О. І. Янкович та ін.]. - Тернопіль : Осадца Ю. В., 2018. - 299 с.

Додаткові:

1. Адиктологія: навч. посіб. для лікарів наркологів, психіатрів, заг. практики - сімейна медицина та лікарів-інтернів. - Вид. друге, перероб. і доп. / за ред. проф. Л. М. Юр'євої / Л. Н. Юр'єва [и др.]. - Дніпро : [б. и.], 2018. - 185 с.
2. Байда С.П., Сафін О.Д. Психологія девіантної поведінки особистості : навч. посіб. Умань : Візаві, 2021. – 202 с.
3. Вольнова Л. М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посібник до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна робота» у двох частинах. – Ч. 1. Теоретична частина. – 2-ге вид., перероб і доповн. – К., 2016. – 188 с.
4. Вольнова Л. М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посібник до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна педагогіка» у двох частинах. – Ч. II. Практична частина. – 2-ге вид., перероб і доповн. – К., 2016. – 193 с.
5. Грись А. М. Психологія роботи з соціально дезадаптованими неповнолітніми [Текст] : навч. посіб. / Грись Антоніна Михайлівна ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. - Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2016. - 306 с.
6. Девіантна поведінка: соціологічний, психологічний та юридичний аспекти: матеріали наук.-практ.конф. (Харків, 10 квіт. 2015 р.) / МВС України, Харк.нац.ун-т внутр.справ,Ф-т права та масових комунікацій, Кафедра соціології та психології; Соціологічна асоціація України.-Х.:ХНУВС, 2015.- 166 с.

7. Золотова Г. Д. Соціально-педагогічна профілактика адиктивної поведінки неповнолітніх [Текст] : навч. посіб. для студ. спец. "Соціальна педагогіка", "Соціальна робота" / Г. Д. Золотова ; ДЗ "Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка". - Луганськ : ДЗ "ЛНУ ім. Т. Шевченка", 2010. - 231 с.
8. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. І.Д.Зверєвої. – Київ, Симферополь: Універсум, 2012 – 536 с.
9. Енциклопедія освіти / Національна академія педагогічних наук України; [гол. ред. В.Г. Кремень; заст. гол. ред. В. І. Луговий, О. М. Топузов; відп. наук. секр. С. О. Сисоєва]: 2-ге вид., допов. та перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 1144 с
- 10.Коротков П. В. Профілактика та корекція девіантної поведінки молоді у діяльності соціальних служб / П. В. Коротков // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Психологічні науки. - 2013. - Вип. 114. - С. 98-102. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuPH_2013_114_22
- 11.Кузьменко В. В. Психологія девіантної поведінки [Текст] : навч. посіб. / Кузьменко В. В., Диса О. В., Шинкаренко І. О. ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. - Дніпро : Біла К. О. [вид.], 2019. - 67 с. - Бібліогр. в кінці розд. - 50 прим.
- 12.Лютий В.П. Профілактика соціально-прийнятних видів адиктивної поведінки підлітків та молоді / В.П.Лютий // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: Збірник наукових праць. – Вип. 16, книга 2. – Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2012. – С. 222-231.
- 13.Лютий В.П. Петрович В.С. «Кроки по життю»: адаптація профілактичної «Програми 15» до впровадження в умовах загальноосвітньої школи // Педагогічний часопис Волині. № 2(13) (2019). – С. 126-137
- 14.Максимова Н. Психологія девіантної поведінки : навчальний посібник. К.:Либідь, 2011 – 520 с.
- 15.Робота з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: Вид-во «Каравела», 2017. – 470 с
- 16.Савельєва Н. М. Соціальна профілактика девіантної поведінки: курс лекцій з презентацією: навч. посіб. Полтава: ПНПУ, 2016. 110 с.
- 17.Соціальна, педагогічна та психокорекційна робота з неповнолітніми, засудженими до покарань, не пов'язаних із позбавленням волі: Методичний посібник з питань соціальної реабілітації у громаді неповнолітніх засуджених / Автори-упоряд.: В.П. Лютий, Т.П. Авельцева. З.П. Бондаренко та ін.; За науковою ред. І.Д.Зверєвої. - К.: Наук, світ, 2006. – 278 с.
- 18.Третьяченко В. В., Гарькавець С. О., Коломійцев О. О. Психологія правослухняної та протиправної поведінки особистості в умовах трансформації українського суспільства. Монографія. Луганськ: Знання, 2008. 344 с.

19. Турман Н.О. Моделі медіації у кримінальному процесі // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки. Випуск 1. Том 2. 2017. – С. 159-163
20. Федоренко Т.В. Розвиток інституту медіації в Україні // Юридичний науковий електронний журнал. №6/2018. С. 116-118. URL : http://www.lsej.org.ua/6_2018/30.pdf (Дата звернення 06.01.2020)
21. Христук О. Л. Психологія девіантної поведінки: навчально-методичний посібник / О. Л. Христук. – Львів: ЛьвДУВС, 2014. – 192 с.
22. Bartol C., Bartol A. Criminal Behavior: A Psychological Approach. Global Edition. Pearson, 2017. – 667 p.
23. Blackburn R. The Psychology of Criminal Conduct : Theory, Research and Practice. Wiley, 1998. 514 p.
24. Braithwaite J. Crime, Shame and Reintegration. Cambridge, 2006. 236 p.

8. Додаткові ресурси (за наявності)

1. Національна асоціація медіаторів України. URL : <http://namu.com.ua/ua/>
2. Електронна адреса курсу: <http://elearning.kubg.edu.ua/local/gdo/teacher/>